

گنجینه سکه، تمپر و اسکناس رضوی چکیده‌ای از تاریخ تمدن ایران است

روایت تاریخ در یک موزه پرزرق و برق

۴

نگاهی به زندگی و زمانه آیت‌الله‌العظمی سیدعبدالحسین لاری در صد و دومین سالروز در گذشتش

ز گهواره تا گور رزمنده باش

اگر از هر کدام از اهالی جهرم سراغ مزارش را بگیری، به‌جایی به اسم مقبره «آقا» آدرس می‌دهند. شاید قصه مجاهدت‌های آقا سید عبدالحسین لاری با گذشت صد و دو سال از رحلتش در ذهن مردم کمرنگ شده باشد و نسل جدید چیزی از آن ماجراها نداند ولی شأن و جایگاه همین مقبره نشان می‌دهد چقدر باید در نظر مردم بزرگ باشی که مزارت، محل اجتماع مؤمنان در هر محفل و مراسم آیینی باشد. هنوز که هنوز است جهرمی‌ها دسته‌روی محرمشان را به این نقطه ختم می‌کنند تا نشان دهند عزاداریشان چه پیوند وثیقی با تجلیل از مبارزان رهرو مکتب سیدالشهدا(ع) در هر عصر و زمان دارد ...

تنبها عکس پانلی مانده از آیت الله سیدعبدالحسین لاری در حال اقامه نماز

۵

۶

به‌نشر شعرهای رئیس دفتر رهبر معظم انقلاب را منتشر کرد

«نمی از یم» شامل دفتر اول سروده‌های غلامحسین محمدی گلیایگانی (علوی) رئیس دفتر رهبر معظم انقلاب از سوی به‌نشر(انتشارات آستان قدس رضوی) منتشر شد. به گزارش آستان‌نیوز، در این دفتر ۹۹ قطعه شعر در قالب‌های قصیده، غزل، مدایح و مصائب منتشر شده که بیشتر آن‌ها شعر آیینی و تعدادی غزل و قصیده در مدایح و مرثی اهل بیت(ع) است.

گل امید، لبله المیبت، چهل چراغ هستی، اسوه حلم، در ثمین آفرینش، تاج هستی، نگین تارک هستی، نشان از بی‌نشان و... از جمله عنوان‌های این اشعار در وصف مقام و منزلت ائمه معصومین(ع)، رسول اکرم(ص)، حضرت علی(ع)، امام حسن مجتبی(ع)، امام رضا(ع)، حضرت مهدی(عج) و... است. قصیده حماسی در وصف دفاع مقدس و بسیج انقلاب اسلامی، خلیج فارس، ایران و شهر گلیایگان نیز دیگر اشعار این مجموعه شعر را تشکیل می‌دهد.

در مقدمه کتاب غلامحسین محمدی گلیایگانی (علوی) در خصوص نقش مذهبی شیعه در بالندگی شعر فارسی می‌گوید: امروز نام بلند سعدی، حافظ و مولوی در اقصی نقاط جهان شناخته شده و آثار ادبی آنان به زبان‌های زنده روز ترجمه شده و در دانشگاه‌ها و کتابخانه‌های مهم موجود است. مضامین بلندی که در سروده‌های آنان به چشم می‌خورد، غالباً برگرفته از قرآن و احادیث نبوی است؛ حتی شاهنامه فردوسی که‌در نظر ابتدایی این گونه به نظر می‌رسد که این دیوان مجموعه‌ای از داستان‌های کهن و افسانه‌آمیز شاهان ستمگر است اما چنین نیست به گونه‌ای که سیدجعفر شهیدی که خود یکی از شارحان نهج‌البلاغه است در مقاله‌ای می‌گوید: «فردوسی در دیوان شاهنامه آنجا که درباره شرح صفات خدا یا آفرینش آسمان و زمین، رویش گیاهان، ریزش باران و پیدایش انسان اشعاری سروده از نهج‌البلاغه استفاده کرده است». نقش مذهب شیعه در بالندگی شعر فارسی بسیار چشمگیر است. برخی از سروده‌های شاعران در مدح و مرثی خاندان پیامبر اکرم(ص) شاهکاری کم‌نظیر است همانند ۱۲ابند محتشم کاشانی که آنچنان در قلب علاقه‌مندان به اهل بیت(ع) جای دارد که پس از گذشت چند قرن از تاریخ سرودن، در ایام محرم و اوقات عزاداری در کتیبه‌های فراوانی زینت‌بخش در و دیوار خانه، کوچه‌ها، خیابان‌ها، حسینیه‌ها و مساجد در شهر و روستاهاست. البته باید گفت طبع شعر یک موهبت بزرگ است که برخی انسان‌ها از آن برخوردارند».

این اثر در ۱۲۸ صفحه، قطع وزیری، شمارگان ۵۰۰ نسخه با قیمت ۵۰ هزار تومان از سوی به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) منتشر شده است. علاقه‌مندان برای تهیه این کتاب می‌توانند به فروشگاه‌های کتاب به‌نشر و یا سایت این انتشارات به آدرس www.behnashr.com مراجعه‌کنند.

و معماری شیخ بهایی است که البته برایش هیچ سند تاریخی وجود ندارد.

■ **کتیبه‌های نقش خورده روی دو گلدسته طلا** در مناره نخستین، طرف پایین مناره از سطح بام ابتدا با آجر ساخته و پس از آن کاشی شده است. همچنین از بالای کاشی‌ها تا انتهای آن را با خشت‌های طلا پوشیده‌اند. زیر مآذنه نیز کتیبه‌ای است که به خط ثلث برجسته، صلوات بر حضرت رسول(ص) و ائمه معصومین(ع) نقش خورده و در دنباله آن هم آمده است: «کتابه بهاالدین محمدالخادم سنه۱۱۴۲هجری قمری». بعد هم آیه شریفه «ان‌الله یمسک السماوات والارض ان تزولا» نوشته شده و در پایان نیز زیر کاشی‌کاری ساقه مناره، برگرد قسمت آجری به خط بنائی درشتی، آیه شریفه «انا فتحنا لک فتحا مبینا» را آورده‌اند.

دومین مناره هم که روی ایوان عباسی در شمال صحن انقلاب ساخته شده، از نظر طلاکاری قسمت بالا، کاشی‌کاری و آجرچینی طرف پایین مانند مناره نخستین است. در کتیبه این مناره روی خشت‌های طلا به خط ثلث، صلوات بر ائمه اطهار و معصومین(ع) نوشته شده و در آخر نیز تاریخ آن با عبارت «فی ذیقعدہ الحرام سنه ۱۱۴۵» مشخص شده است. همچنین در زیر این عبارت، دوباره با خط نستعلیق خفی، جمله «عالی جناب سلاله السادات العظام امیر سید احمد الحسینی سرکشیک و کلب عتبه علیه روضه رضویه محمد جعفر خادم فی شهر رمضان المبارک ۱۱۴۶» دیده می‌شود که نشان می‌دهد این کتیبه‌ها به همت سید احمد الحسینی، سرکشیک آستانه و محمد جعفر خادم در این مکان قرار گرفته‌اند.

■ **سرنوشت گلدسته‌ها پس از انقلاب اسلامی**
روکش این گلدسته‌ها که به دلیل ضخامت کم (حدود ۴ هزارم میلیمتر) و تأثیر عوامل طبیعی، فرسوده و پدنا شده بودند، پس از انقلاب اسلامی با خشت‌های مطلای جدید بازسازی می‌شوند. برای انجام این مهم در ابتدا، خشت‌های مطلای قدیمی و فرسوده برچیده، زیر آن را بتن‌ریزی کرده، پس از آن سطح گلدسته مجدداً با ورق‌های مسی که به روش الکترولیت، حدود ۱۶ هزارم میلیمتر روکش طلا شده بوده، می‌پوشانند. اکنون حدود ۱۴۵ مترمربع خشت زرین بر سطح هر کدام از گلدسته‌ها وجود دارد.

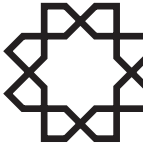
مشهد بازمی‌گردد. با ورود سپاهیان افشار، شهر آذین می‌شود و تا یک هفته جشن عمومی به راه می‌افتد. پس از این، نادر بزرگان خراسان و کدخدایان محلات مشهد را در چهارباغ به حضور می‌طلبد و مالیات سه سال آینده را می‌بخشد و امر می‌کند تنها گلدسته حرم طلا شود.
ماجرای ساخت دومین گلدسته را مؤلف «تاریخ عالم‌آرای نادری» چنین نوشته است: «نادر پس از مطلا کردن گلدسته گفت شایسته است در مقابل گنبد عالیه، گلدسته دیگری نیز بنا شود» این می‌شود که اندکی بعد، عطر گلدسته دوم هم به سقف آسمان می‌رسد. یکی از مورخان عهد نادری که در زمان ساخت گلدسته‌ها شاهد آن بوده نیز در شرح خاطراتش می‌نویسد: «من همه روزه به تماشا می‌رفتم، ابتدا زمین را چنان گود کردند که وقتی از بالا به عمه‌هایی که در پایین کار می‌کردند، می‌نگریستیم،

گلدسته‌های آستان ملائک پاسبان حضرت رضا(ع) که بانگ اذان چون پیچک بر خشت مطلای آن می‌پیچد و دست در آسمان مشهد

می‌آویزد، یکی از زیباترین بناهای ستون خورده در حريم حرم مطهر رضوی است که تاریخی همتراز با روضه منوره دارد. اگرچه اکنون حدود ۱۲مناره یا گلدسته در حرم دیده می‌شود، اما نشان دو گلدسته از این تعداد را باید در همه دوران ایجاد تا توسعه حرم دید و برایش روایت‌ها نوشت. دو گلدسته که قدمت نخستینشان به عهد غزنویان می‌رسد. به گزارش آستان‌نیوز، عزیزالله عطاردی در کتاب «تاریخ آستان قدس رضوی» درباره این دو گلدسته می‌نویسد: «در مجموعه قدیمی آستان قدس، دو مناره هست که یکی از آن‌ها نزدیک گنبد مطهر و دیگری مقابل آن، بالای ایوان عباسی در شمال صحن کهنه قرار دارد. این مناره‌ها هر دو روکش طلا دارند و جلوه‌ای به بارگاه حضرت رضا(ع) می‌دهند آنچنان که مشتاقان آن حضرت را به طرف خود می‌کشاند. مناره نزدیک گنبد مطهر به احتمال زیاد همزمان با خود گنبد مطهر ساخته شده و از آثار قرن پنجم قمری است زیرا در معماری این دوره معمول بوده در کنار گنبد‌ها یک مناره نیز ساخته شود و شاهد بر این ادعا نیز گنبد و مناره سنگ‌بست در نزدیکی مشهد مقدس است که هم اکنون به بقا باقی است.»

البته عطاردی در ادامه با اشاره به یک اشتباه تاریخی در زمان ساخت نخستین گلدسته، چنین توضیح می‌دهد: «در بعضی از متون تاریخی، مناره نزدیک حرم را به عهد صفوی نسبت می‌دهند و گفته‌اند شاه طهماسب صفوی آن را ساخته و صفوی آن را ساخته و طلا کرده است ولی این عقیده درست نیست. در واقع بنده گمان می‌کنم چون این گلدسته در زمان شاه طهماسب مرمت شده، سبب شده بگویند شاه صفوی آن را ساخته و بعد هم این غلط توسط مؤلفان به کتاب‌ها راه پیدا کرده است». این نکته درست است زیرا بنا به سیاهه اسناد تاریخی، مناره کنار گنبد را «سوری بن معتز» از کارگزاران سلطان مسعود غزنوی بنا کرده که سال‌ها حاکم خراسان در نیشابور بوده است. بیهقی نیز در کتاب «تاریخ مسعودی» تأکید می‌کند او بر مشهد علی بن موسی‌الرضا(ع) مناره‌ای ساخته و موقوفات ارزشمندی بر آن قرار داده است.

■ **ساخت دومین گلدسته توسط نادرشاه**
اما گلدسته دوم که اکنون هم با عنوان گلدسته نادری خوانده می‌شود، برابر نامش قدمتی همپای تاریخ افشاریه دارد. روایت‌ها می‌گویند نادرشاه افشار هنگامی که ایوان امیر علیشیر نوایی را تذهیب می‌زده، نخستین گلدسته را از نو طلا می‌کند. در واقع وقتی نادر عازم فتح هرات می‌شود، پیش از شروع سفر، به زیارت حرم حضرت رضا(ع) می‌رود و نذر می‌کند درصورت پیروزی، ایوان صحن مقدس را که به «صفه امیر علیشیر» مشهور بوده و همچنین گلدسته بالای سر مبارک را به «تنگ‌طلا» مزین کند. سفر جنگی نادر حدود یک سال طول می‌کشد. وی سرزمین هرات را تا نزدیکی قندهار باز پس می‌گیرد و اواخر سال ۱۱۴۴ هجری قمری (۱۱۱۰خورشیدی) به

اخبار

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال سوم | ویژه نامه ۵۹۷ |

کب و گفت با واقعی که سالانه میزبان ۵۰۰ زائر امام رضا(ع) است

این خانه سهم زائران است

تازه‌های نشر

خاطرات مقاومت مردم خراسان در برابر کشف حجاب رضاخانی در «به خون کشیده شد خیابان»

۱۰ قرآن منسوب به خط ائمه اطهار علیهم السلام در گنجینه رضوی

با شعار «باکاذمین نستعصم و بالرضا نستلهم» بر گزار می شود

امام رضا علیهم السلام محور دوازدهمین همایش بین‌المللی عتبه کاظمیه

۴

۵

پایان خرداد، آخرین مهلت دریافت آثار سومین جشنواره رسانه‌ای امام رضا علیهم السلام

رئیس مرکز ارتباطات و رسانه آستان قدس رضوی از پایان خرداد به عنوان آخرین مهلت دریافت آثار سومین جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) یاد کرد. محسن هوشمند به برگزاری سومین جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) اشاره کرد و گفت: مهلت ارسال آثار به سومین دوره جشنواره، پایان خرداد ماه است و از عموم مخاطبانی که به حضرت رضا(ع) ارادت دارند و چه به شکل حرفه‌ای و تخصصی و یا عمومی در بستر فضای مجازی محتوایی را با نام مبارک حضرت تهیه و منتشر کرده‌اند، دعوت به عمل می‌آوریم در این جشنواره شرکت کنند. هوشمند در تشریح جزئیات و ویژگی‌های جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) نیز گفت: این جشنواره با هدف ارتقای کمی و کیفی محصولات رسانه‌ای دارای مضامین رضوی برگزار می‌شود و «سیره رضوی»، «زائر و زیارت رضوی»، «وقف و نذر رضوی»، «خدمت رضوی»، «هویت مشهدالرضا(ع)» و «جهاد تبیین» به عنوان محورهای موضوعی آن تعیین شده است. به گفته هوشمند بخش‌های جشنواره نیز شامل «رسانه‌های خبری و تحلیلی»، «رسانه‌های مجازی»، «رسانه‌های صوتی و تصویری»، «عکس و گرافیک»، «مقاله، رساله و پایان‌نامه» و پویش مردمی نشر محتوای رضوی در شبکه‌های اجتماعی با هشتگ‌های #چهارشنبه‌های_امام_رضایی، #همه_خادم_الرضاییم، #امام_رضا و #ImamReza خواهد بود. شایان ذکر است عموم مردم و به‌ویژه اصحاب رسانه می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر درباره این جشنواره و نام‌نویسی، به پایگاه اختصاصی mediafest.razavi.ir مراجعه کنند. جشنواره رسانه‌ای بین‌المللی امام رضا(ع) که با اهدافی همچون «ارتقاء کمی و کیفی محصولات رسانه ای با مضامین رضوی» و «شبکه سازی و تعامل بیشتر با تولید و توزیع کنندگان محتوای رسانه‌ای مرتبط با فرهنگ و سیره رضوی در داخل و خارج از کشور» پایه گذاری شده، طی دو دوره برگزاری مورد استقبال قابل توجه اهالی رسانه قرار گرفته و این استقبال و مشارکت، اراده برگزارکنندگان رویداد، برای ارتقای کمی و کیفی آن را نیز افزون کرده است.